

PASSIE VOOR PASSEND ONDERWIJS

Drijvende kracht

Emiel van Doorn (1960) is een man van de praktijk. Hij is als opleider en adviseur verbonden aan de Stichting ter Bevordering van de Cognitieve Ontwikkeling (StiBCO) en de drijvende kracht achter *Mediërend Leren*, waarover hij meerdere boeken en artikelen heeft gepubliceerd. Van Doorn heeft ervaring in het speciaal onderwijs, als leerling én leraar. Hij begeleidt mensen met een ontwikkelingsachterstand, maar ook de meer- en hoogbegaafden die onvoldoende cognitief en sociaal worden uitgedaagd. Volgend jaar viert StiBCO het dertigjarig bestaan met onder andere een jubileumcongres op 7 april 2018.
www.stibco.nl

'Pabo zou ik nu nooit halen, ik ben zo dyslectisch als een deur'

'Er bestaan geen kinderen met leerachterstanden.' Emiel van Doorn laat bewust een stilte vallen om zijn woorden kracht bij te zetten. 'Kinderen weten zelf heel goed waar hun kwaliteiten liggen.'

Spreken met Emiel van Doorn is vooral luisteren. De man is een spraakwerval met een passie voor passend onderwijs. Niet iemand die houdt van ellenlange nota's, ingewikkelde leertrajecten en uitvoerige rapportages. 'Zoeken naar de talenten en mogelijkheden van een kind zit niet in ons onderwijssysteem.

Leren staat centraal en niet de ontwikkeling van het kind. Iemand die niet goed is in rekenen, parkeren we, en gaan over naar taal. We moeten dingen, we mogen bijna niks.' Zijn levensmotto is: 'Als je niet voor de kwaliteiten van iemand gaat, moet je van zijn beperkingen afblijven.'

Als ervaringsdeskundige weet Van Doorn waarover hij spreekt; hij was leerling én docent in het speciaal onderwijs. Toen hij acht jaar was, signaleerden onderwijskundigen een laag IQ en dyslexie bij Emiel. ADHD en PDD-NOS konden er ook nog wel bij. Hij moest naar een internaat in Zweeloo. Later werd hij leraar. Nu trekt Van Doorn door het land om leerkrachten te leren hoe ze met kinderen moeten omgaan die net zo zijn als hij was.

Groeien

Hij typeert zichzelf als stronteigenwijs, maar koppelt daar meteen een goede raad aan. "Emiel", zei hoogleraar Yachof Rand eens tegen mij, "houd er rekening mee dat

er altijd iemand slimmer is dan jij." Precies. En daar moet je gebruik van maken.'

Mediërend Leren, heet Van Doorns methode. 'Teder kind heeft eigen groeimogelijkheden. Groeien kan het echter niet alleen, maar doet het samen met anderen. Daarom heeft een kind mensen om zich heen nodig die in zijn kwaliteiten geloven en al kunnen wat het zelf nog niet kan. Een leraar heeft dus een heel belangrijke rol: je kunt de ontwikkelingskansen van kinderen opsporen, samen stappen zetten en die groei stimuleren. Het geloof in de groeikansen van elk individu

én in de kracht van het samen uitdagingen durven aangaan, vormt de kern.'

Zijn methode is in de Scandinavische landen, in Israël en in Australië al lang beproefd. 'In die landen hebben ze geen onderwijsinspectie. Helemaal niet nodig. In Nederland focussen we te veel op gebreken en stoornissen. Opvoeders denken dat het kind daar last van heeft en willen dat herstellen. Let wel: de liefde en betrokkenheid van een docent op zijn klas, op zijn leerlingen ontken ik nooit, maar het systeem richt zich op het halen van toetsen en examens. Ik ben zo dyslectisch als een deur. Als ik nu zou opgaan voor de pabo zou ik nooit een diploma halen. Sterker nog: ik kom niet eens door de spellingtoets.'

'Er bestaan geen kinderen met leerachterstanden'

Emiel van Doorn

Protocollen

'Ik zal het scherp zeggen: er bestaan geen

kinderen met leerachterstand. Ieder kind wordt geboren met talenten. Hoe kun je dan zeggen dat er een leerachterstand is als de kwaliteiten van God gegeven zijn? Maar het lukt ons niet om los te komen van het plakken van etiketten, het denken in hokjes en het aanbodgericht werken. Met andere woorden: hoe stel je niet de beperkingen of onmogelijkheden van leerlingen centraal, maar hun ontwikkelbehoeften? Er vallen altijd kinderen buiten de kaartenbak, maar wij denken dat met protocollen en procedures op te lossen. Valkuil is dat we zo'n groot hart hebben voor kinderen en jongeren dat we ze gaan verzorgen, in plaats van ondersteunen.'

'Een kind is je kostbaarste bezit. Daar zoek je als ouders, samen met de leerkracht, toch het beste voor? Ga voor de persoonlijke groei van het kind. Doe dat samen met het kind. Kinderen weten zelf heel goed waar hun kwaliteiten liggen. Dát is passend onderwijs. Betrek ze dan ook bij de tienminutengesprekken tijdens ouderavonden. Het gaat nota bene om het kind, maar er wordt gesproken over en zonder hem of haar. Helemaal van de gekken is het als er grafieken op tafel komen. "Ja, het zou beter zijn als Anne dit of dat doet", komen juf en moeder overeen. Maar het kind, degene die moet veranderen, is er niet bij.'

'Door een kind aan te spreken op zijn kwaliteiten, ontwikkelt het zelfvertrouwen en een positief zelfbeeld. Ook is het kind gemotiveerd om aan een stoornis te werken als die zijn kwaliteiten in de weg zit. Vraag kind en ouders verantwoordelijkheid te nemen voor wat ze wél kunnen, niet voor wat ze nog niet kunnen.'

Gaatjes

Voelt Van Doorn zich vanuit Bodegraven niet als een roepende in de onderwijswoestijn? Glimlachend: 'Ik hoef het onderwijs niet te veranderen om het passend te maken. Uiteindelijk keert de wal het schip. Wij worden in Nederland langzamerhand een uitzondering in de wereld. Niets voor niets gaan zoveel docenten in het buitenland kijken. Er ontstaan voorzichtig gaatjes in het plafond. Veel scholen zetten stappen. Ik moet zeggen dat het reformatorisch onderwijs een heldere visie heeft van waaruit onderwijs wordt gegeven. Daarin zijn de talenten van het kind belangrijk.'

Laat het proces in een groep zijn gang gaan, pleit Van Doorn. 'Als een kind zijn kwaliteiten en talenten kent, kan hij een ander kind helpen. Als een kind zijn beperkingen kent, laat hij zich helpen. In ons onderwijs worden kinde-

ren te weinig aan elkaar gekoppeld. In de participerende maatschappij koppel je de hoogbegaafde aan een verstandelijk beperkt iemand. Degene die het beheersen, kunnen het prima uitleggen. Kinderen voelen dat. Met taal moet ik naast Pietje en met rekenen naast Kees gaan zitten. Dat weten ze, maar dan moeten ze wel elkaars talenten en beperkingen kennen. En daar geven wij in ons onderwijs geen ruimte voor. Kinderen worden weggezet in differentiatiegroepjes. Iedere leerling op zijn eigen niveau, en de docent moet het maar rooien met al die verschillen in zijn klas. Zo loopt de werkdruk op.'

'Ieder probleem in het onderwijs moet door de docent worden opgelost, maar waarom stellen we de groep niet verantwoordelijk voor het gedrag en de behaalde resultaten? Als je een tien haalt, is dat cijfer niet alleen van jou, maar van de hele groep. Als je een vier krijgt, is dat cijfer niet alleen van jou, maar van de groep. Daar kan ik meer mee dan bijvoorbeeld een acht halen voor wiskunde op het vwo, en de toets in de prullenbak mikken.'

.....

'Er vallen altijd kinderen buiten de kaartenbak, maar wij denken dat met protocollen op te lossen'

Emiel van Doorn

.....

Respect

Regelmatig komt Van Doorn op reformatorische scholen, onder meer op het Wartburg College in Rotterdam. 'Ik moet eerlijk zeggen dat het reformatorisch onderwijs het volgens mij beter voor elkaar heeft dan andere scholen als het gaat om de participatiemaatschappij. Het gaat om respect voor elkaar. Respect is geen plastisch woord. Het moet wederzijds zijn. Respect vanuit de docent naar zijn leerlingen, vanuit de leerlingen naar de docenten. Respect is voor mij de vierde R in het rijtje dat nodig is om een school goed te laten functioneren: rust, reinheid, regelmaat en respect.'

Daar komt nog iets bij, vindt Van Doorn. 'Zelfreflectie. De hoogste vorm van respect is of je als docent aan zelfreflectie durft te doen. Het is het recht van mijn leerlingen dat ik dat doe. Kijk in de spiegel. Dat werkt meer dan het invullen van een formulier. Een docent kiest ervoor om een toets te geven en zo leerlingen een acht of een drie te laten scoren. Hij hoeft dat niet te doen.'

Van Doorn durft het aan en geeft de nieuwe minister van Onderwijs in het kabinet Rutte-III een welgemeend advies mee. 'Den Haag moet het complete onderwijs eens tien jaar met rust laten. Dan gaan we eerst door een dalletje, maar vervolgens grandioos omhoog. Het kind centraal.'